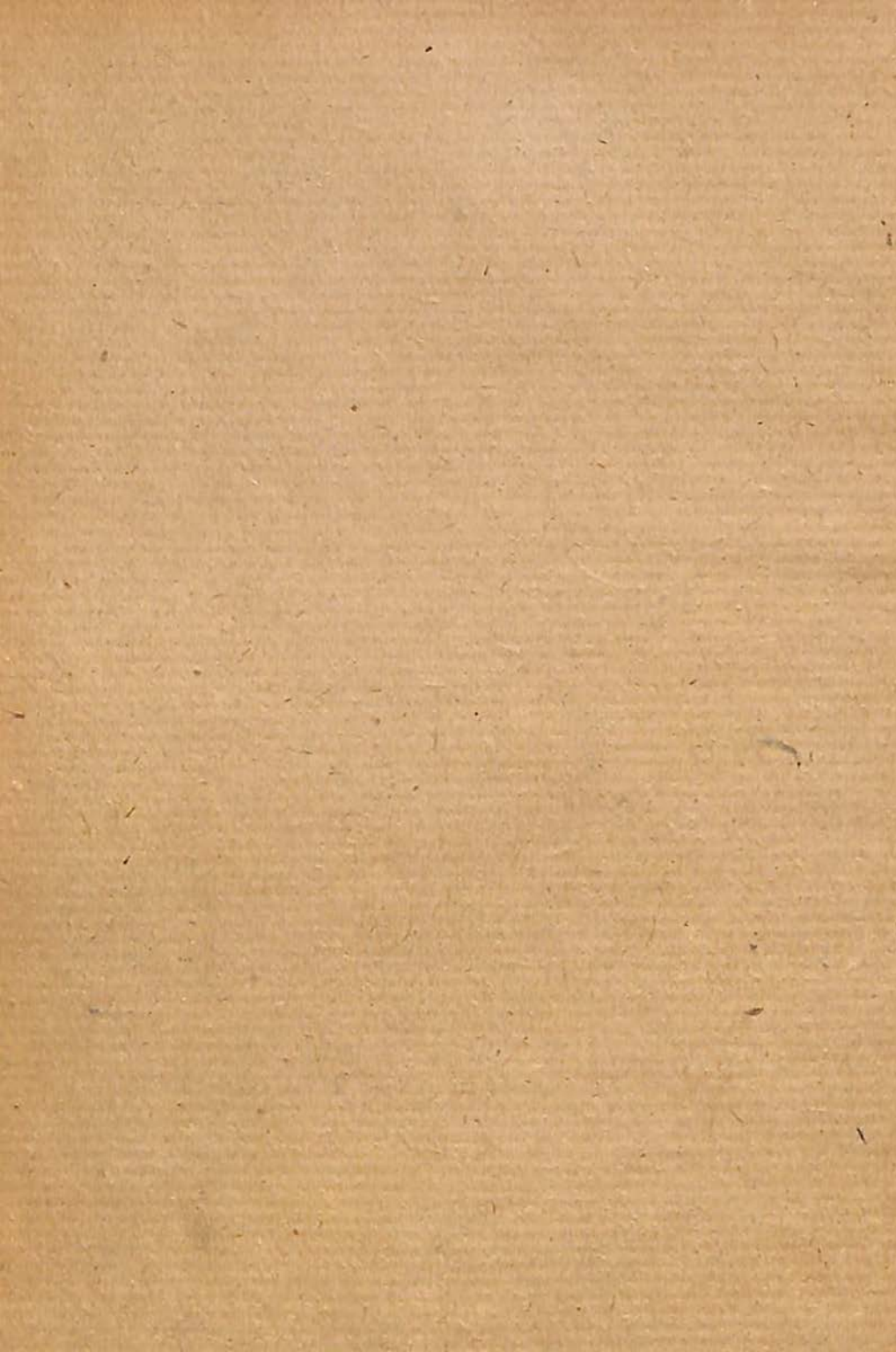

ERM0548

18

Ճ Է Ս Ի Գ Ս

ԼՈՆՏՈՆԱԲՆԱԿ ԱՂՋԻԿ ՄԸ

ԻՐԱԿԱՆ, ՊԱՏՄՈՒԹԻԻՆ,

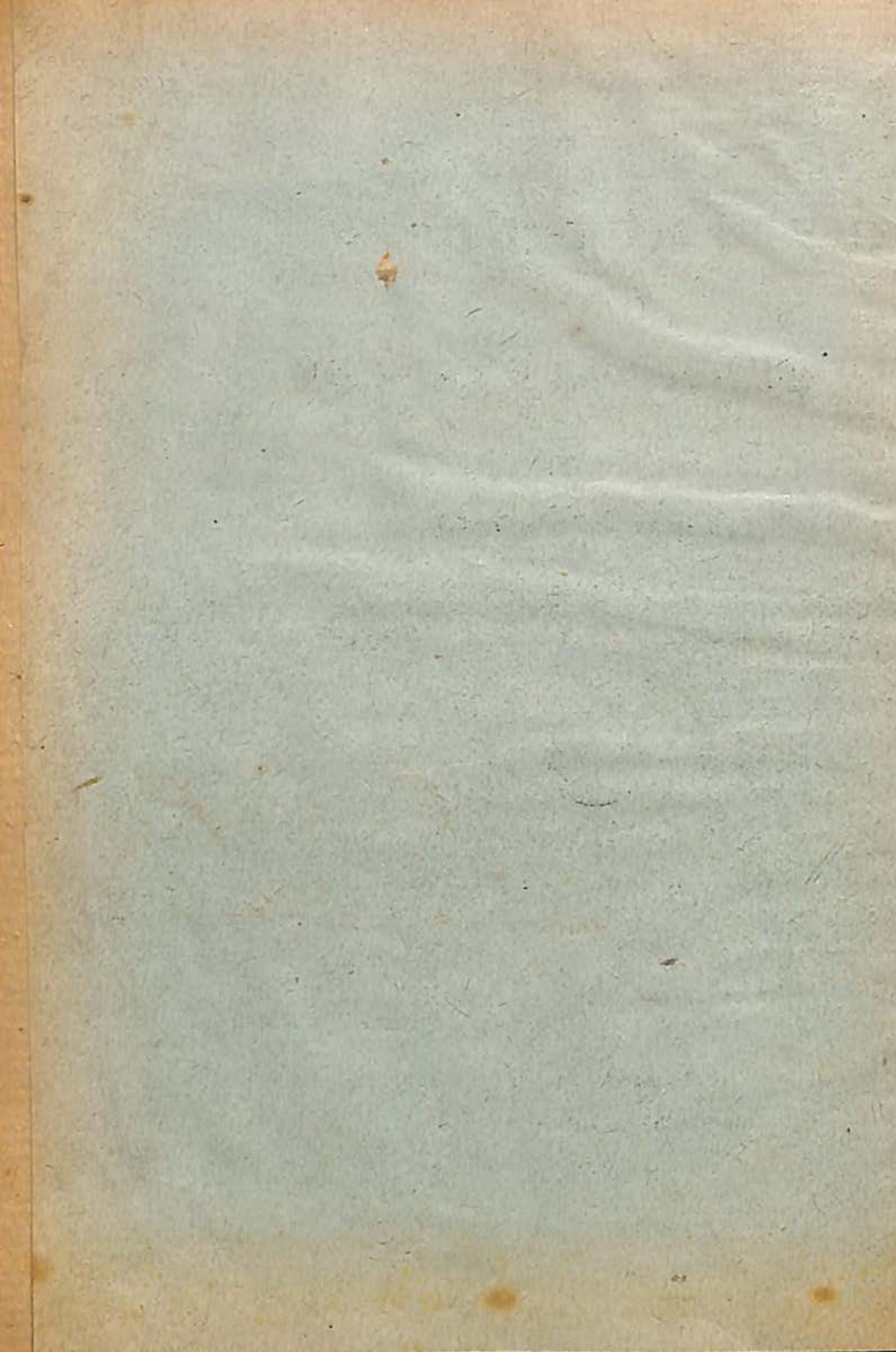
Հեսիկա

Daniel Ohanian

ՍԷԼԱՄԵԹ ՏՊԱՐԱՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

1934

Ճ Է Ս Ի Գ Ա

ԼՈՆՏՈՆԱԲՆԱԿ ԱՂԶԻԿ ՄԸ

ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՍԷԼԱՄԷԹ ՏՊԱՐԱՆ
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

1934

Ճ Է Ս Ի Գ Ա.

ԼՈՆՏՈՆԱԲՆԱԿ ԱՂՋԻԿ ՄԸ

(ԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

ԳՂՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

ՍՐՃԱՐԱՆ ԵՒ ՍՐՃԱՐԱՆԻՆ ՏԵՐԸ

Պարկեշտ և իր գործին հողածու անձ մը որուն անունն ու բնակութեան տեղը անծանօթ էին, վասն զի քիչ անգամ յարարերութիւն ունէր ուրիշներու հետ, սրճարան մը բացած էր Լոնտոնի փողոցներէն մէկուն մէջ ուր բարձր կամուրջ մը կայ:

Ձմեռուան մէջ առտու մը սրճարանին դուռը եկաւ աղքատ աղջիկ մը, բայց յիշեալ անձը չատ զբաղած ըլլալով ուշադրութիւն չըրաւ անոր: Աղջիկը կը նայէր սուրճին և շօթերուն: (Վիտէ) որ շարուած էին սրճարանին մէջ: Չգետտները հին և պատուած էին, աչքերը սեւ ու պայծառ, և երկայն ու խիտ մազերը խառն ի խառն կ'իջնէին ուսերուն վրայ: Պզտիկ աղջիկ մըն էր ան և նիհար, և որովհետև բոկոտն էր կ'երեւար թէ շատ կը մտէր, ուստի և ձաքերուն երբեմն մէկը և երբեմն միւսը վեր առնելով միւսին վրայ կը դնէր: Սուրճին և շօթերուն նայեցաւ այնչափ, որ աչքերն անօթի անասուններուն աչքերուն պէս փայլիլ սկսան. երեսէն ալ յայտնի էր անօթութիւնը: Յետոյ աւելի մօտ գնաց՝ սուրճին անոյշ հոտն աւելի մօտէն առնելու համար: Այն ատեն սրճարանին տէրը տեսաւ զայն, բայց դուրս չըրաւ, դարձեալ իր գործով զբաղեցաւ. իսկ աղջիկն աչքը շօթերուն տնկած՝ չրթունքը կը լզէր:

Սրճարանին տէրը սովոր էր, առտուան յաճախորդներուն մեկնելէն ետքը, շուտով ամանները ժողվել և խանութը գոցելով տուն երթալ: Այս անգամ ալ, երբ յաճախորդները մեկնեցան, սկսաւ երթալու պատրաստուիլ, և այն միջոցին աղջկան ըսաւ մեղմ ձայնով. «Դուն ալ երթալու ես, շատ կեցար հոս, շուտ ըրէ, գնա:» Աղջիկը պատասխանեց, «Շատ աղէկ, տէր, բայց սաստիկ կ'անձրեւէ, և մայրս մեր տան դուռը կղպած և բանալին առած է: Հոս կենալով սուրճին անոյշ հոտն առնել ինծի շատ ախորժելի է, մանաւանդ որ ոստիկանը հոս չի նեղեր զիս և շատ հանգիստ կը զգամ. դիտե՛ս՝ ինչո՛ւ ոստիկանը զիս չի հալածեր հոս, վասն զի յաճախորդ կը կարծէ զիս:» Այս ըսաւ, և սկսաւ ծիծաղիլ, որպէս թէ կատակ ըրաւ: «Կ'երեւի թէ,» ըսաւ սրճարանին տէրը, «դեռ բան մը կերած չես:» «Այնպէս է,» ըսան աղջիկը, «ո՛ւր պիտի գտնեմ ուտելիք: Դեռ բան մը կերած չեմ, և անօթի պիտի մնամ, մինչև որ կէսօրուան ճաշի համար ուտելու բան մը գտնեմ: Դուն փորձած չես, չես դիտեր անօթութիւնն ի՛նչ է:» Այս ըսաւ և դուրսը երեքցնելով մեկնեցաւ. բայց հազիւ տասը քայլ ճամբայ առած էր, սրճարանին տէրը կանչեց զայն: Աղջիկը ետ դառնալով՝ երբ եկաւ, սրճարանին տէրը նշանացի հասկցուց որ վառարանին քով նստարանին վրայ նստի, և ըսաւ. «Առ այժմ հող նստէ, և սա հացի կտորուանքը կեր, քիչ մըն ալ սուրճ տամ, խմէ, բայց ուրիշ անգամ հոս մի գար. լսեցի՞ր ինչ ըսի, ես մուրացկանի ողորմութիւն տալու սովորութիւն չունիմ, և դուն եթէ մուրալու եկած ըլլայիր, հաւատա՛ որ իսկոյն ոստիկանով դուրս կը հանէի քեզ. ի՛նչպէս, հիմա կրակին քով հանգչեցա՞ր:»

Աղջիկը, որուն բերանը լեցուն էր ուտելիքով, չկրցաւ բան մը ըսել, այլ քաղցրութեամբ նայեցաւ

սրճարանին տէրոջ երեսը: Սրճարանին տէրը դարձեալ պարապեցաւ իր գործին, սակայն ատեն ատեն աղջկան նայելով կ'երերցնէր գլուխը:

Քիչ մը ետքը ըսաւ աղջկան, «Անուշիկ ի՞նչ է,» բայց խփոյն, որպէս թէ զղջալով այն հարցումն ընելուն համար, ըսաւ. «Փողոցները թափառող տղոց անուշը գիտնալ ինծի ի՞նչ պէտք է:» Սակայն աղջիկը չնայելով անոր այս խօսքին, ըսաւ. «Անուշս ձէսիգա է, բայց ուրիշներ ձէս կ'ըսեն ինծի: Եթէ դուն ըլլայիր ձէս, կեանքէդ չէի՞ր ձանձրանար: Ամէն մարդ կ'ըսէ, 'ձէս, սա ըրէ, սա գործը սապէս ըրէ:՝ Առտուընէ մինչև իրիկուն ասոր անոր գործին ետեւէն կը վազեմ: 'ձէս, ձէս,' կ'ըսեն, 'տար սա բանն այնինչ տեղը, այնինչ տունը,' իսկ վարձքս՝ դաւազան կամ ապտակ է:» «Հոս նայէ, տես սա,» ըսելով, թեւը վեր առաւ և տեղ մը ցուցուց որ կասկարմիր եղած էր: Սրճարանին տէրը կարեկցելով՝ դարձեալ գլուխը երերցուց: Աղջիկը շարունակելով «Երանի թէ կարող ըլլայի,» ըսաւ, «միշտ հոս կենալ. սակայն դուն ահա կը մեկնիս, և չես ուզեր որ ուրիշ անգամ հոս գամ, այնպէս չէ՞:» «Այո,» պատասխանեց սրճարանին տէրը, «հոս գալու չես. սակայն քեզի բան մը ըսեմ, եթէ խօսք կուտաս շաբաթ մը չգալ, յառաջիկայ շաբթու այս օրս կրնաս գալ, բայց մէկ անգամ միայն. հիմա ե՛լ, գնա՛:» «Շատ աղէկ, տէր իմ,» ըսաւ ձէսիգա, «ահա կ'երթամ. միայն եթէ գործ մը կայ ընելու, հրաման ըրէ, կատարեմ:» Երբ հարցուց, «Կրնա՞մ ամանները տունդ տանիլ,» սրճարանին տէրը պատասխանեց. «Ոչ, ոչ, հիմա գնա, և նայէ որ մինչեւ շաբաթ մը չերեւաս:» ձէսիգա, «Շատ աղէկ, շատ աղէկ,» ըսելով մեկնեցաւ: Քիչ մը ետքը սրճարանին տէրը դուցեց խանութը և իր բնակարանը գնաց:

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՃԻՍԻՎԱՅԻ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Սրճարանին տէրր կ'ուզէր և կը սպասէր ամէն առաւօտ ազջկան նիհար և դեղնած դէմքը տեսնել: Բայց ազջիկը, հաւատարիմ մնալով իր խոստման, ամբողջ շարաթ մը չերեւցաւ: Եւ երբ շաբաթը լրացաւ, առտու մը դարձեալ գնաց լուռ և հանդարտ կեցաւ խանութին առջև, ու կը նայէր սուրճին և շօթերուն: Այս անգամ դէմքն աւելի աւրուած էր, և հանդերձն աւելի մաշած, և ցօւրտէն սաստիկ կը դողար:

Երբ յաճախորդները ցրուեցան, սրճարանին տէրը նշան ընելով ներս կանչեց, և ազջիկը ներս մտնելով իր առաջուան տեղը նստաւ, և իրեն տրուած սուրճով կերաւ նախընթաց օրուրնէ մնացած հացերը: Յետոյ այս բարերար մարդուն երեսը նախելով՝ հարցուց. «Անունդ ի՞նչ է:» — «Մկրտութեան անունս Դանիէլ է,» ըսաւ սրճարանին տէրը:

— Տէր իմ Դանիէլ, ո՞ւր կը բնակիք:

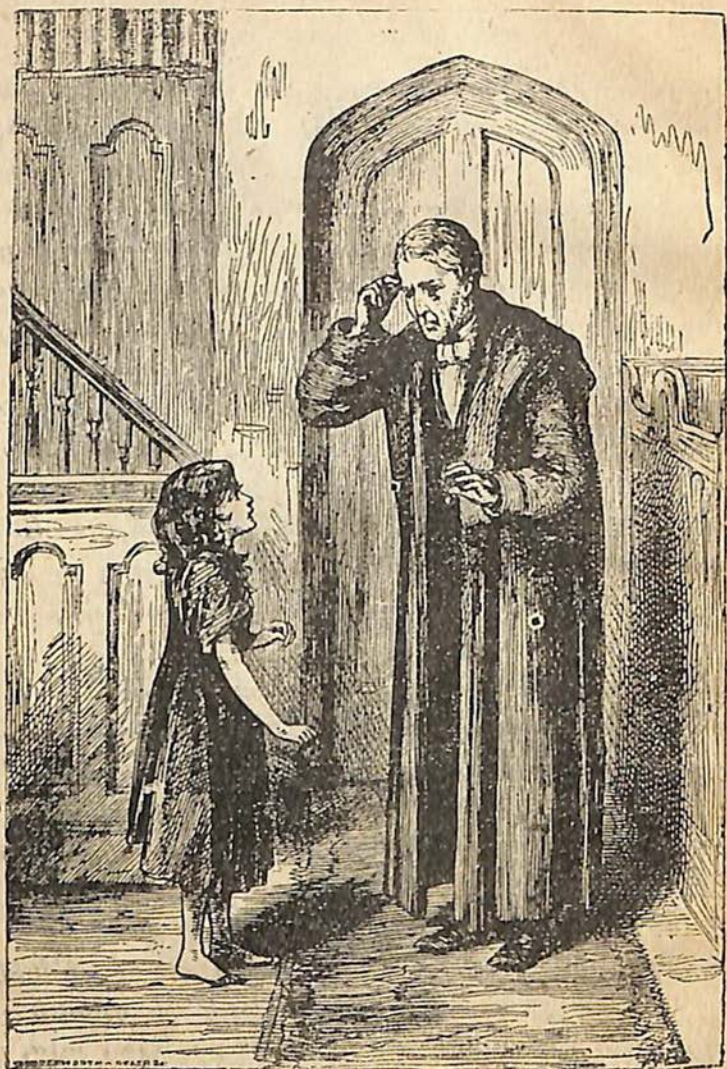
— Բաւական է, բաւական է, քեզի ի՞նչ որ իմ բնակարանս կը հարցնես, ես քու տեղդ հարցնուցի՞:

— Մի դժուարիք, տէր իմ, ուզեցի գիտնալ թէ ձեզի պէս բարերար անձ մը ո՞ւր կը բնակի: Դուք բարի, շատ բարի մարդ էք, այնպէս չէ՞:

— Ձեմ գիտեր, թերեւս շատ բարի չեմ:

— Քաւ լիցի. բարի էք, աղէկ սուրճ կ'եփէք, ձեր շօթերն ալ շատ աղէկ են. ես ձեզ կը դիտէի շատ անգամ, բայց դուք զիս չէիք տեսներ: Այո, այո, դիտեմ որ բարի մարդ էք: Դանիէլ կ'ուզէր իր գործով զբաղիլ, բայց կը խորհէր նաեւ թէ ի՞նչ կը նշանակէին ազջկան այս գովեստները, և թէ իրաւ բարի՞ էր ինք:

«Աղէկ սուրճ կ'եփեմ,» կ'ըսէր մտքէն, «ոստիկանը

զիս նեղելու պատճառ չի գտներ, ասոնք ճշմարիտ են. բայց իրաւ բարի՞ մարդ եմ:» Այս խորհելով սկսաւ ստակները համբել, և հառաչեց, առանց պատասխանելու ձէսիգալի:

Քանի մը բոպէ ետքը դիտմամբ մանր ստակ մը ձգեց դետինը, և որպէս թէ չիմացաւ, դարձեալ զբաղեցաւ իր գործով, դիտելով թէ ի՛նչ պիտի ընէր աղջիկը:

Ձէսիգա կեցաւ, իրր թէ չտեսաւ ինկած ստակը, և խօսելու պահուն կամաց մը ոտքը երկնցնելով դրաւ ստակին վրայ, և շարունակեց խօսքը:

Դանիէլի սիրտը նեղուեցաւ որ, իր այնչափ բարիք ընելուն հակառակ, աղջիկը կը ջանար ստակը գողնալ, և փոխանակ գթալու՝ խորհեցաւ յանդիմանել և խանութէն դուրս ընել զայն: Մինչ այսպէս կը խորհէր, ձէսիգա կարմրած և արտասուալից, Դանիէլի երեսը նայեցաւ, և ծնելով ստակն առաւ դետնէն, և սրբելով տէրոջը տուաւ:

Դանիէլ ծուռ ծուռ նայելով անոր, «Ի՛նչ է այս, ուրկէ՞ ասիր,» բտաւ: «Այս ստակը ձեզմէ ինկաւ,» պատասխանեց ձէսիգա, «և դուք չտեսաք:» Դանիէլ սաստելով բտաւ. «Ձէսիգա, չիտակ ըսէ. պիտի առնէի՞ր ստակը:» «Տէր իմ,» ըսաւ աղջիկը լալով, «կեանքիս մէջ անգամ մը միայն ստակ անցաւ ձեռքս: Այդ ստակը ոտքիս մօտ ինկաւ, և երբ դուն չէիր նայեր, ոտքովս ծածկեցի: Բայց յիշելով որ դուն միշտ ինծի բարիք կ'ընես թոյլ տալով որ ներս մտնեմ և տաքնամ, սուրճ տալով խմելու, և այլն, զղջացի ստակը պահելուս վրայ, և ա՛հ քեզի յանձնեցի: Բայց հիմա դուն ալ պիտի դուրս ընես զիս, և ա՛լ պիտի չթողուս հոս գալ...:»

Դանիէլ, դարձեալ իր գործին պարապելով, բաւական ժամանակ պատասխան չտուաւ, և ձէսիգա

կայնած կը դողար և կը խորհէր թէ սրճարանը հան-
գիստ տեղ էր, դուրսը ոչ սուրճին քաղցր հոտը կար,
ոչ ուտելու հաց, և ոչ հոգացող մը, այլ միայն ցուրտ
հով և հալածում: Մինչ այսպէս կը խորհէր և կը կար-
ծէր թէ Դանիէլ պիտի վռնտէր զինք, Դանիէլ քաղ-
ցրութեամբ ըսաւ, «ձէսիգա, թերեւս եթէ ես քու
տեղդ ըլլայի, չէի ըներ ինչ որ դուն ըրիր. դարձեալ,
եթէ կ'ուզես, ամէն շարթու այս օրս հոս եկուր, քեզի
սուրճ և հաց կուտամ:» ձէսիգա անոր այս խօսքը տար-
բեր միտքով առաւ, որպէս թէ ըսել ուզէր, «եթէ քու
տեղդ ըլլայի, ստակը գողնալ չէի խորհեր:» Եւ թէպէտ
հրաման առաւ նորէն գալու, արտմութեամբ գնաց:
Բայց Դանիէլ ըսել կ'ուզէր, «եթէ ես քեզի պէս աղ-
քատ ըլլայի, ստակը ետ չէի տար:» Աղջկան մեկնելէն
ետքը, Դանիէլ երկար ժամանակ կեցաւ և կրկնեց,
«եթէ ես ըլլայի, այնպէս չէի ըներ:»

ԳԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ՁԷՍԻԳԱ ՊԱՆԻԷԼԸ ԿԸ ՏԷՍԻԷ ՈՐՈՇ ԿԵՐՊԱՐԱՆՔՈՎ

Այս գէպքէն ետքը ձէսիգա դարձեալ շարթն
անգամ մը կու գար: Դանիէլի հացն ու սուրճը կ'առ-
նէր, երբեմն նաև քիչ մը գործ կ'ընէր, սակայն Դա-
նիէլ չէր ուզեր անոր թոյլ տալ որ բան հարցնէ, և
չէր ուզեր սորվեցնել իր տանը ճամբան: Բայց որով-
հետեւ ձէսիգա ամէնուն կ'ըսէր իր բնակութեան տե-
ղը, փնտռողը կրնար զիւրաւ գտնել անոր տունը: Ձէ-
սիգա կը բնակէր գէշ թաղ մը, ախոռի մը վրայ, ուր
սանդուղով մը կ'ելլուէր և ուր քիչ մը յարդէ զատ ու-
րիշ բան չիկար: Առաջ անոր մայրը քանի մը կարասի
ունէր, ինչպէս աման, վերմակ, բայց շատոնց օղիի
տուած էր զանոնք: Այս կիսն այնպէս չար էր որ, եթէ

հնար ըլլար, աղջիկն անգամ կը ծախէր օղիի համար: Բայց ձէսիգա, մօրը բեռ չըլլալու համար, մուրալով կամ դրացիներու տունը ծառայութիւն ընելով դժուարաւ կը հանէր իր հացը, և յաճախ մօրմէն և դրացիներէն ծեծ կ'ուտէր ու նախատինք կը լսէր:

Ձէսիգայի Դանիէլի հետ առաջին անգամ տեսնուելէն երեք ամիս ետքը, օր մը մայրը գիտով տուն կուգայ ու անխնայ կը ծեծէ աղջիկը: Աղջիկը կը փախչի և լալով փողոցին մէջ պտըտելու պահուն կը տեսնէ Դանիէլը, որ սովորական ձևէն տարբեր հագուած կ'երթար առջևէն: Ձէսիգա չհամարձակեցաւ ձայն տալ Դանիէլի, բայց անոր ետևէն գնաց: Եւ երբ Դանիէլ ձեռքի բանալիովը բացաւ մեծ դուռ մը և ներս մտաւ, ան ալ քիչ մը ետքը մտաւ այն դռնէն, և տեսաւ ընդարձակ եկեղեցի մը, ամէն կողմ վայելչօրէն զարգարուած, գետինը ծածկուած ծանրագին գորգով, չորս կողմը բազմոցներ շարուած որ մետաքսէ և թաւիչէ ծածկոցներով և բարձրով զարգարուած էին. մէկ կողմը կար զարգարուն բեմ մը, և բեմին ետև երգչհոս մը, իսկ մէջտեղն ու պատերուն վրայ կանթեղներ կախուած էին:

Դանիէլ, այս կանթեղները վառելու զբաղելով, չտեսաւ աղջիկը: Բայց մինչ ձէսիգա հիացմամբ կը նայէր չորս գին, Դանիէլ դիպուածով անոր քով եկաւ, և ապշած մնաց երբ տեսաւ որ մուրացկան աղջիկը որու սուրճ տուած էր՝ հին հանդերձներով հոն եկած էր: «Աղջիկ, այս ի՞նչ է,» ըսաւ, «եղ գնա ասկէ, այս տեղ քեզի համար չէ. մաքուր հագուած տիկիններ և հարուստ մարդիկ միայն կու գան հոս, չուտով ել, գնա: Բայց ի՞նչպէս եղաւ որ հոս եկար:» Դանիէլ եկեղեցւոյն սպասաւորներէն էր, և որպէս զի ուրիշ մը չլսէր իր խօսքերը, դաժ ձայնով կը խօսէր: Ձէսիգա ըսաւ, «Կը ներէք, կ'աղաչեմ, մայրս զիս ծեծեց, և ես փո-

զոց փախայ, ուր ձեզ տեսնելով, վաղեցի ձեր ետեւէն
 և հոս եկայ, և ահա ձեր հրամանին համաձայն կը թո-
 դում կ'երթամ: Սակայն ի՞նչ գեղեցիկ տեղ է այս,
 տիկիներն և պարոններ հոս ինչո՞ւ կու գան, հաճեցէք
 ըսել, և անմիջապէս կ'երթամ:»

«Հոս ազօթք կ'ընեն», ըսաւ Դանիէլ:

— Ազօթքն ի՞նչ է, հարցուց աղջիկը:

— Ազօթքն ի՞նչ է չե՞ս գիտեր: Ժողովուրդը մէկ-
 տեղ կու գայ, ոմանք ծուներ կը դնեն, ուրիշներ նստած
 կը խոնարհեցնեն իրենց գլուխը, պաշտօնեան բամէն
 ժողովուրդին փափաքը և կարօտութիւնները Աստուծոյ
 կը յայտնէ աղաչանքով:

Ճէսիգա մեծ դարձացումով դարձեալ հարցուց,

— Աստուած ո՞վ է, պաշտօնեան ի՞նչ է, հոս եկող
 հարուստները բանի մը կարօտութիւն ունի՞ն. ես կը
 կարծէի թէ անոնք ամէն բան ունին, և աւելին ունին:

— Տե՛ս, սա բեմ է. քարոզիչը հոն կենալով կը
 քարոզէ, և ժողովուրդն այս բաղմոցներուն վրայ կը
 նստի և քարոզը մտիկ կ'ընէ, եթէ չմտաւորեն. և սա՞
 երգեհոն է զոր երգի ժամանակ կը նուագեն: Ահա,
 ամէն բան ըսի: Հիմա գնա, վասն զի ժողովուրդը կու
 գայ, և քեզ հոս տեսնելով զիս կը յանդիմանէ. չու-
 տով գնա, և ուրիշ անգամ մի գար հոս. լսեցի՞ր:

— Բայց, տէր իմ, ես այդ բաները բնաւ չէի գի-
 տեր: Չե՛մ կրնար արդեօք սա անկիւնը պահուիլ:

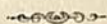
— Ոչ, ոչ, կարելի չէ, դուն ոչ գլխարկ ունիս և
 ոչ կօշիկ, քեզի պէս բիրտ աղջիկ մը ի՞նչ պիտի ընենք
 հոս: Ազօթքի ժամանակը մօտեցաւ, հիմա ժողովուրդը
 կու գայ, շուտ ըրէ, գնա: Ճէսիգա հասկցաւ թէ ի-
 րեն հնար չէր հոն կենալ, և դէպի դուռը գնաց: Դա-
 նիէլ բաւական ժամանակ նայեցաւ անոր ետեւէն որ
 չըլլայ թէ դարձեալ ետ դառնայ: Ճէսիգա, երբ դրան
 մօտ եկաւ և տեսաւ թէ ժողովուրդը կ'սկսէր գալ և

իրեն ճամբայ չկար դուրս ելլելու, դրան ետին պահուեցաւ: Ներս մտնողները շատ էին: Ճէսիգա դրան ետեւէն կը լսէր տիկիններուն մետաքսէ հանդերձներուն շրշիւնը և կը տեսնէր թաւշեայ թիկնոցներուն փայլուն երեւոյթը: Անգամ մը տիկնոջ մը թաւշեայ թիկնոցը ձեռքով շօշափեց, բայց տիկինը չիմացաւ:

Դանիէլ իր գործովը զբաղած էր, բայց սիրտը նեղացած և միտքն անհանդարտ էր ազջկան համար: Դուռը ելաւ, և փողոցը պտըտող ոստիկաններուն հարցուց, «Այս ինչ կերպարանքով ազջիկ մը տեսա՞ք»:

Բայց Ճէսիգա դրան ետեւէն էր: Երգեհոնը սկսաւ, և անոր ձայնն այնպէս ազգեց ազջկան սրտին որ նըստաւ և արցունք թափեց: Յետոյ մտիկ ըրաւ քարոզչին խօսքերը, բայց բան մը չհասկնալով խորհեցաւ դուրս ելլել, և երբ ոստիկանը որ եկեղեցիին դուռը կը կենար՝ քիչ մը անդին գնաց, Ճէսիգա ելաւ գնաց:

Ճամբան եկեղեցիի փառաւոր զարդերն ու ջանքուն լոյսը միտքը բերելով, կը կարծէր թէ դրախտէն արտաքսուեցաւ, և տխրութեամբ իր տունը գնաց:

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ

ՃԵՍԻԳՈՒ ԶԵՌՈՒՆ ԵՐՁԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ԿՔ ՏԵՍՆԷ:

Ճէսիգա սորվեցաւ թէ, եթէ եկեղեցին երթալով պահուի դրան ետին, ոչ ոք կ'արգիլէ զինք: Ուստի սովորութիւն ըրաւ ամէն կիրակի հոն երթալ և դրան ետեւ պահուիլ:

Սորվեցաւ թէ ե'րբ Դանիէլ կը զբաղէր գործով և ե'րբ ոստիկանը չէր գտնուեր հոն: Ուստի ամէն շաբթու կ'երթար և անձայն կը պահուէր դրան ետին: Երբեմն Դանիէլի նայելով և խորհելով թէ անտեղեակ

էր ան իր հոն գալուն՝ կը խնդար: Վերջապէս ճանչցաւ քարոզիչը ե անոր երկու աղջիկները: Երբ կը տեսնէր այս աղջիկներուն ներս մտնելով երթալ մաքէւր բազմոցներուն վրայ նստիլը, հառաչելով կ'ըսէր մտքէն, «Այս աղջիկներն ի՞նչ կընեն նստելով այն բազմոցներուն վրայ, ուր ինձի պէս ազտոտ աղջիկ մը կարող չէ երթալ նստիլ:»

Դանիէլ, որ ձէսիգայի եկեղեցին երթալը չէր գիտեր, հանդարտ սրտով կը զբաղէր իր գործով: Բայց երբ օրերը երկնցան և պաշտօնն սկսաւ ցորեկը կատարուիլ փոխանակ գիշերուան, ձէսիգայի դժուար եղաւ գաղտուկ մտնել և պահուիլ. բայց տեղի չմնաց այս դժուարութեան, գաղտնիքն յայտնուեցաւ սակերպով: Օր մը, մինչ քարոզչին աղջիկները կանուխկեկ եկեղեցի կ'երթային, ճամբան տեսան որ ազքատ աղջիկ մը պատուտած և ազտոտ հանդերձներով եկաւ մտաւ եկեղեցին, և զայս տեսնելով զարմացան: Եւ երբ ներս մտան, տեսան որ աղջիկը դրան ետև նըստած էր: Երբ իրենցմէ մին ըսաւ միւսին, «Կեցիր, երթամ կանչեմ Դանիէլը,» ձէսիգա ոտք ելլելով՝ «կ'ազաչեմ, գթացէք,» ըսաւ. «զիս վռնտել մի տաք, ես ազքատ աղջիկ մըն եմ, աշխարհիս վրայ այս տեղէն ուրիշ վայելելու բան մը չունիմ: Շատ անգամ կը տեսնէի որ այն երկայնահասակ անձին հետ կուգայիք այս եկեղեցին, բայց չէի կարծեր երբեք թէ վռնտել պիտի տաք զիս այս տեղէն: Ես հոս կենալով մարդու ֆլաս չեմ տար, սակայն եթէ Դանիէլ իմանայ, ա՛լ ինձի սուրճ չի տար:» Երբ այս լսեց քարոզչին մեծ աղջիկը, «Խեղճ աղջիկ,» ըսաւ, «մենք քեզի ֆլաս չենք տար. կ'ուզենք հասկնալ միայն թէ ինչո՛ւ եկած և պահուած ես այս դրան ետին:» ձէսիգա պատասխանեց, «Ես նուագարան մտիկ ընել շատ կը սիրեմ, և կը փափաքիմ սորվիլ թէ ի՞նչ է Աստուած, ի՞նչ է

աղօթքը: Իրօք ձեզի պէս անձերու համար շինուած է այս տեղը. ես փափաքեցայ գոնէ անգամ մը ներս մտնել և տեսնել թէ ի՛նչ կ'ընէք հոս:» Այն ատեն քարոզչին փոքր աղջիկն ըսաւ. Ճէսիգայի. «Եկուր, նստէ մեզի հետ:» Բայց անոր մեծ քոյրը, Ճէսիգայի հանդերձին նայելով, չհաճեցաւ: Միւսը, բանալով Աւետարանը զոր ունէր ձեռքը, քրօջը ցուցուց սա համարները. «Քանզի եթէ ձեր ժողովքին մէջ մարդ մը մտնելու ըլլայ որ ունենայ ոսկի մատանի և փառաւոր հանդերձներ, հոն ազքատ մըն ալ մտնելու ըլլայ աղտոտ հանդերձներով, և նայիք անոր վրայ որ փառաւոր հանդերձներ ունի, և ըսէք թէ Դուն հոս նստէ պատուով, և այն ազքատին ըսէք թէ Դուն հող ոտքի վրայ կայնէ, կամ թէ Եկուր նստէ պատուանդանիս քով, ձեր մէջ խտրութիւններ ընող և չար խորհուրդներու գատաւոր չէ՞ք ըլլար» (Յակ. Բ. 2-4): Բայց մեծ քոյրը դարձեալ ըսաւ, «Հիմա ես չեմ գիտեր թէ ինչ ընեմ, զիրքին հրամանը պարզ է. սակայն տեսնենք մեր հայրը կը հաճի՞ որ այսպէս ընենք: Նախ եկեղեցւոյ սպասաւորին հարցնենք:» Ճէսիգա երբ լսեց զայս, «Կ'աղաչեմ. կ'աղաչեմ», ըսաւ, «Դանիէլի մի իմացնէք, ուրիշ անգամ չեմ գար, իրա՛ւ չեմ գար. զիս թող տուէք, խօսք կու տամ որ ա՛լ չեմ աշխատիր գիտնալ թէ Աստուած ի՛նչ է և աղօթքն ի՛նչ է:»

Այն ատեն մեծ աղջիկը քաղցրութեամբ ըսաւ անոր, «Եթէ Աստուծոյ վրայ տեղեկութիւն չունիս, մեր պարտքն է քեզի սորվեցնել. մեր հայրը քարոզիչ է, եթէ կ'ուզես, մեզի հետ ներս եկուր, և հարցնենք անոր թէ ի՛նչ ընելու ենք:»

— «Դանիէլ կը տեսնէ՞ զիս:»

— «Հօրմէս ուրիշ մարդ չկայ անոր սենեակին մէջ:»

Այն ատեն Ճէսիգա ըսաւ, «Եթէ այդպէս է, չեմ

վախնար, կու գամ:» Եւ երեքը միասին քարոզչին սենեակը երթալով՝ դուռը զարկին, և երբ ներսէն «Հրամեցէք» ըսուեցաւ, ներս մտան:

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ԱԷՍԻԳԱ ԵՐԶԱՆԱՌԹԵԱՆ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՅ

Երբ օրիորդները սենեակ մտան, քարոզիչը կրակին քով նստած՝ գիրք մը կը կարդար: Մարմնով նիհար, բայց սրատես և խոհուն մարդ էր: Ուշադրութեամբ ձէսիգայի նայեցաւ՝ անոր վիճակը քննելու համար, և որչափ նայեցաւ, այնչափ աւելի գուլթը շարժեցաւ:

Ձէսիգա քարոզչին կարեկցութեան նշաններէն քաջալերուեցաւ, և երբ քարոզիչն անոր ըսաւ, «Մօտ եկուր, աղջիկս,» իսկոյն գնաց, և ձեռքերը կուրծքին վրայ կեցաւ:

— Անունդ ի՞նչ է:

— Ձէսիգա է, տէր իմ:

— Ի՞նչ գեղեցիկ անուն:

— Մայրս այս անունով կը խաղար թատրոնը. անոր համար այս անունը տրուեցաւ ինձի: Դուք քարոզիչ էք:

— Այո:

— Պաշտօնեա՞ն էք:

— Այո:

— Որո՞ւ պաշտօնեան էք:

— Աստուծոյ և մարդոց, նաև քու:

Ձէսիգա, սենեակին զարդարուն պատերուն, քարոզչին երկու աղջկան գեղեցիկ հանդերձերուն և իր ցնցոտիներուն նայելով, որպէս թէ կը մտէր, իր պատուած հանդերձին օձիքը ու ժով մը իրարու վրայ բերաւ ժպտելով: Անոր ժպտելէն քարոզչին գուլթն աւելի

չարժեցաւ, այնպէս որ արցունք եկաւ աչքերէն: Բայց ձէսիգա, յառաջ տանելով խօսքը, հարցուց, «Աստուած ո՞վ է. երբ մայրս ինձի անէծք կու տար, երբեմն կը յիշէր այդ անունը, բայց չեմ գիտեր թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզէր: Դուք գիտէ՞ք թէ Աստուած ո՞վ է:» Քարոզիչը պատասխան պիտի տար, և ահա Դանիէլ սենեակը մտաւ: Թէպէտ հանդարտ դէմքով ներս մտաւ, ձէսիգան տեսնելով պապանձեցաւ, երեսը դեղնեցաւ, և ապշած՝ մէյ մը քարոզչին նայեցաւ, մէյ մը ձէսիգայի: Քարոզիչը ձէսիգայի դառնալով ըսաւ. «Աղջիկս, բեմին քով պարապ տեղ մը կայ, հոն նստէ. եթէ հանդարտ նստիս և մտիկ ընես, բաւական բան պիտի լսես Աստուծոյ վրայ: Յետոյ Դանիէլի դառնալով ըսաւ. «Առ այս աղջիկը, և անոր տեղ մը ցուցուր բեմին քով, հոն թող նստի:» Դանիէլ, իսկոյն քարոզչին հրամանին հնազանդելով, ձէսիգայի տեղ մը ցուցուց բեմին քով: ձէսիգա այն տեղէն կրնար հարուստ և գեղեցիկ հագուած տիկիններուն նայիլ: Բայց երբ քարոզիչն սկսաւ պաշտօնը, իր ուշադրութիւնն անոր տուաւ: Թէպէտ շատ քիչ բան կրցաւ հասկնալ, սակայն քարոզչին քաղցր ձայնը, և գութը որ անոր երեսին վրայ կը տեսնուէր, այնպէս հաճելի թուեցան իրեն որ Դանիէլի դժգոհութեան և բարկութեան համար այլեւս հոգ չըրաւ, քանզի, ինչպէս ըսինք, բոլոր ուշադրութիւնը տուաւ հասկնալու թէ քարոզիչն ի՞նչ է և Աստուած ի՞նչ է:

ԳՂՈՒԽՆ ՎԵՅՆԵՐՈՐԳ

ՃԷՍԻԳԱՅԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՂՕԹԻՐԸ

Երբ պաշտօնն աւարտեցաւ, քարոզիչն իր աղջիկներուն հետ, նաեւ ձէսիգան մէկտեղ առնելով, իր սենեակը գնաց: Հոն քիչ մը նստելով հանգչելէ ետքը

սապէս աղօթեց . «Ով Տէր , սորվեցուր ինծի քու հօտիդ այս գառնուկները հովուել , օգնէ ինծի և զօրացուր զիս , որպէս զի կարենամ պարտականութիւններս կատարել :» Յետոյ աղջիկներն իր քով կայնեցնելով , «Որդեակներ ,» ըսաւ , «ՂԱստուած ճանչնալ զիւրինչէ . գիտենք սակայն թէ Աստուած մեր Հայրն է , ինչպէս նաև քուկդ , ձէսիգա : Մեզ ամէնս աւելի կը սիրէ , կը հոգայ , կը խնամէ քան ես իմ զաւակներս :» Երբ զայս լսեց ձէսիգա , «Ո՛հ , ես հայր չունիմ ,» ըսաւ : Քարոզիչն , յառաջ տանելով իր խօսքը , «Աստուած քու Հայրդ է ,» ըսաւ , «և որովհետեւ ամենագէտ է , գիտէ մտքիդ խորհուրդները : Թէպէտ մենք մարմնի աչքով չենք տեսներ զայն , երբ աղօթք կը մատուցանենք իրեն , ինք կը լսէ մեր ձայնը : Նաև արտօնութիւն ունինք իրմէ մեր պիտոյքը խնդրելու :» Այն ատեն ձէսիգա , իր հին հանդերձներուն և բոպիկ ոտքերուն նայելով , «Արդեօք ,» ըսաւ , «ինչպէս կը լսէ մաքուր հագուած գեղեցիկ տղոց աղօթքը , իմ աղօթքս ալ այնպէս կը լսէ՞ :» «Այո ,» ըսաւ քարոզիչը , «հիմա անգամ , եթէ խնդրես ի՛նչ բանի որ կարօտ ես , կը լսէ :» ձէսիգա աչքերը սենեակին չորս կողմը պտտուց , որպէս թէ ՂԱստուած փնտռելով , ապա գոցեց զանոնք և սապէս աղօթեց . «Ով Աստուած , կը փափաքիմ քեզ ճանչնալ . եթէ կը հաճիս , տուր այն սուրճերուն փոխարէնը որ Գանիէլ ինծի տուաւ :» Քարոզիչը սրտին խորերէն , «Ամէն ,» ըսաւ ձէսիգայի այս առաջին աղօթքին : Աղջիկներն ալ զարմանքով ձէսիգայի երեսը նայեցան :

ԳԼՈՒԽ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ԴՃՈՒԱՐԻՆ ԵՆԴԻՐՆԵՐ

Գանիէլ պաշտօնէն ետքը պատենութիւն չգտաւ ձէսիգայի բան մը ըսելու : Սակայն , քարոզիչին հրա-

մանը չգիտնալով, միտքը դրաւ աղջկան խոտիւ պատ-
ուիրել որ ուրիշ անգամ եկեղեցի չգայ, սպաննալով
ոստիկանին մատնել զայն եթէ գայ: Բայց երբ ձէսի-
գա հետեւեալ օր սրճարան եկաւ ըստ սովորութեան,
Դանիէլ անոր բան մը չըսաւ: Աղջիկն սկսաւ սապէս
խօսիլ.

— Տէր իմ, Աստուած սուրճին փոխարէնը տուա՞ւ:

— Ի՞նչ, ո՞վ, Աստուած փոխարէնը տուա՞ւ, ի՞նչ
կ'ըսես: Ոչ, չտուաւ:

— Բայց մի վախնար, կու տայ. ես շատ անգամ
խնդրեցի իրմէ. և քարոզիչն ըսաւ թէ ինչ որ Աս-
տուծմէ խնդրենք, կու տայ:

— Ընչո՞ք, քարոզչին ըսի՞ր որ ես սրճարան ունիմ:

— Ոչ, բայց կիրակի օրէն ի վեր շատ անգամ ըսի
Աստուծոյ, և Աստուած պիտի տայ քեզի փոխարէնը:

— Ընչո՞ք, դու՞ն հլու աղջիկ ես, խօսքս մտիկ
կ'ընես. մարդու բան չըսես որ ես սրճարան ունիմ:
Վասն զի մեր եկեղեցիին ժողովուրդը հարուստ և պատ-
ուաւոր մարդիկ են, թերևս սուրճ եփել և ծախելը ստո-
րին և անարգ գործ համարին ու զիս պաշտօնէս հանեն:

— Եթէ այդպէս է, ինչո՞ւ կ'ընես այդ գործը:

— Կը տեսնե՞ս այս ստակները, ես այս գործով
չատ ստակ կը շահիմ տարին:

— Բայց ինչո՞ւ կ'ուզես ստակ շահիլ: Շահէդ Աս-
տուծոյ կու տա՞ս: Դանիէլ դարձեալ խորին մտածու-
թեան մէջ ինկաւ, և միտքէն սա հարցումներն ըրաւ.
«Իրաւ, ինչո՞ւ ստակ շահիլ կը բաղձամ, ինչո՞ւ կ'աշ-
խատիմ. մարդ չունիմ, սենեակս այնչափ ստակ ժող-
վուած կը մնայ: Ի՞նչ օգուտ պիտի ընէ: Երբեք մար-
դու բան մը տուած եմ: Աւելորդ սուրճէն միայն՝ քիչ
մը բան տուի ձէսիգայի, և ան կ'աղօթէ որ փոխա-
րէնը Աստուած ինծի տայ:» Այսպէս խորհելով հանեց
բէնի մը, որ իբր քսան փարա կ'ընէ, և ձէսիգայի

ափը դրաւ: Իսկ ձէսիգա մերժեց՝ ըսելով, «Ոչ, ոչ ես քեզմէ ստակ չեմ ուզեր. կ'ուզեմ որ Աստուած քու մարդասիրութեանդ փոխարէնը քեզի տայ:»

— Այո, կու տայ. Աստուած հաշիւի օր մը սահմանած է, գիտեմ:

— Այդպէ՞ս է, Աստուած հաշիւի օ՞ր ունի: Երբ ես թատրոնը կը խաղայի, հաշիւի օրուան կը սպասէի, և երբ այն օրը գար, կ'ուրախանայի:

— Բայց կարծեմ թէ Աստուծոյ հաշիւի օրուան ուրախութեամբ սպասող շատ քիչ կայ:

— Բայց դուն այն օրուան կը սպասես ուրախութեամբ, այնպէս չէ՞:

Դանիէլ. գրտնալով թէ այնպէս չէր, պատասխան չտուաւ: Մարդուն խիղճն արթնցաւ և զգաց որ հաշիւի այն մեծ օրը պիտի չկրնար ուրախ ըլլալ:

Երբ ձէսիգա կը մեկնէր, Դանիէլի ըսաւ. «Տէր իմ, եթէ կը հաճիս, վաղը կու գամ, և այս ստակով որ ինձի տուիր՝ սուրճ կը խմեմ յաճախօրդի պէս: Վըստահ եղիր որ գալ կիրակի սուրճի խօսք չեմ ընեք քարոզիչին:» Այս ըսաւ և ստակն առնելով գնաց ուրախութեամբ:

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

ԱՆԱԿՆԱՅԱԼ ՀԻՒՐ ՄԸ

Երբ ձէսիգա իր թաղն հասաւ, տեսաւ որ քարոզիչը բազմութեան մէջ կը կենար: Իսկոյն գնաց, բարեւ տուաւ անոր: «Աղջիկս, քու տունդ պիտի գամ,» ըսաւ քարոզիչը: ձէսիգա անոր հետ գնաց, և ախոռի մը փլած սանդուխէն վեր հանելով հին սենեակ մը տարաւ զայն: Հոն աթոռ կամ նստարան չկար, այլ աղիւսներու վրայ դրուած տախտակ մը՝ նստելու համար: Քարոզիչը տախտակին վրայ նստաւ և ձէսիգա՞ գետինը, և սկսաւ խօսիլ սապէս.

«Ճէսիգայ, ա՞յս է՞ ձեր տունը:»

— Այո, տէր, հիմա հոս կը նստինք: Ասկէ առաջ երբ թատրոնը կը խաղայինք, աւելի աղէկ էր մեր բնակարանը: Եթէ մեծնամ և աղէկ խաղալ սորվիմ, թերևս դարձեալ աղէկ տուն մը ունենանք:

— Աղջիկս, քեզ աղէկ դպրոց մը դնելու համար մօրմէջ հրաման առնելու եկայ: Ի՞նչ կը կարծես, մայրդ պիտի հաճի՞ արդեօք:

— Չեմ կարծեր. մայրս չուզեր զրկել զիս, ոչ դպրոց և ոչ եկեղեցի: Կը կարծէ թէ դպրոց և եկեղեցի երթալը արգելք են թատրոնի խաղերն աղէկ սորվելու: Մայրս չի գիտեր որ ես եկեղեցի կու գամ, ինչու որ կիրակի օրերը գինովցած կը պառկի. և ես առիթ գտնելով եկեղեցի կու գամ: Այս խօսքերը մօրմէն գանգատելու համար չըսաւ, հապա ուղեց իրողութիւնը հասկցնել:

— Հիմա ի՞նչ կրնամ ընել քեզի համար, ձէսիգա:

— Տէր իմ, բան մը չես կրնար ընել: Միայն եթէ թող տաս ինծի կիրակի օրերը եկեղեցիդ գալ, և Աստուծոյ վրայ տեղեկութիւն տաս ինծի, շատ շնորհակալ կ'ըլլամ: Եթէ քու աղջիկներուդ հանդերձներուն պէս մաքուր և գեղեցիկ հանդերձներ տաս ինծի, մայրս կ'առնէ զանոնք, կը ծախէ և օղիի կու տայ: Այո, բան մը չես կրնար ընել:

— Մայրդ ո՞ւր է:

— Խմելու գնաց, և քանի մը օր ետքը տուն կու գայ. եթէ հոս ըլլայ, ձեզ մտիկ չըներ: Անցեալները մէկը եկաւ հոս անոր խրատ տալու. մայրս սանդուղէն վար քշեց մարդը: Թատրոնին մէջ մայրս «կուռարար» կ'անուանեն, և մէկը չի համարձակիր անոր բան մը ըսել:

Քարոզիչը, դարձեալ քիչ մը խորհելէ ետքը, ըսաւ,

«Ճէսիգա, ո՞վ է այն մարդը զոր Դանիէլ կը կու-

չես) ձէսիգա վարանելով պատասխանեց. «Տէր իմ, բարեկամ է, երբեմն սուրճ և հաց կու տայ ինձի: Հարկաւ դուք Լոնտոնի բոլոր մարդիկը չէք ճանչնար:»

— Այո, չեմ ճանչնար, բայց այդ բարեկամը սըր-ձարա՞ն ունի, և գաւաթ մը սուրճի համար քանի՞ բէննի կ'առնէ:

— Մեծ գաւաթներու համար՝ մէկ բէննի, փոքրերու համար՝ կէս բէննի. շօթ ալ կրնայ առնուիլ մինչեւ կէս բէննիի:

— Աղէկ սուրճ և աղէկ շօթ, այնպէ՞ս է:

— Աղէկ, շատ աղէկ շօթ և սուրճ: Ընտելացա, որ պէս թէ շօթերուն համը դեռ բերանն էր, շրթունքը լզելով ըսաւ այս խօսքը:

Քարոզիչն ըսաւ ձէսիգայի. «Այսուհետեւ իմ հաշիւիս սուրճ և շօթ առ:» Բայց երբ ձէսիգա չհաճեցաւ, «Ուրեմն,» ըսաւ քարոզիչը, «ամէն կիրակի չիլիս մը (տասներկու բէննի) կու տամ քեզի, և առաջին անգամ որ սրճարանը երթաս, սրճարանին տէրոջը տուր զայն:» Եւ խիստ նայուածքով մը հասկցուց թէ պիտի իմանար, եթէ ձէսիգա սուրճի համար չտար այն ստակը: Բայց յետոյ մեղմ և քաղցր նայուածքով մը ըսաւ.

— Ուրիշ բան կ'ուզե՞ս:

— Ոչ, տէր իմ, բան չեմ ուզեր, միայն Աստուծոյ վրայ տեղեկութիւն:

— Շատ աղէկ, Աստուծոյ վրայ հիմա քեզի սա միայն կ'ըսեմ: Եթէ քեզ տունս առնեմ և զաւակ ընեմ ինձի իմ ազջիկներուս պէս, նախ պէտք է որ լուալ տամ քեզ և մաքուր հանդերձներ հագցնեմ, այնպէս չէ՞: Արդ, Աստուած կ'ուզէ մեզ երկինք առնել իրենքով, բայց մենք որ մեղքով անմաքուր ենք՝ ամենեւին արժանի չենք:

«Ուստի Աստուած, որպէս զի մեզ մաքրէ մեղքէ, մեզի արդարութեան հանդերձ հագցնէ և այսպէս պատ-

րաստէ մեղ երկնային օթեաններուն , իբ՛ Որդին աշխարհ՛ զրկեց : Ուստի երբ բան մը խնդրես Աստուծմէ , պէտք է որ Քրիստոս Յիսուսի անունովը խնդրես , քանզի Յիսուս է Աստուծոյ Որդին :»

Քարոզիչն այս խօսքն ըսելէ ետև երբ երթալ ուզեց , ձէսիգա անոր հետ մինչեւ մեծ փողոցը գնաց , և քարոզիչն «Աստուած օրհնէ քեզ ,» ըսելով կէս շիլին տուաւ անոր , և ձէսիգա դարձաւ իր տխուր բնակարանը :

Հետեեալ առաւօտ ձէսիգա , Դանիէլի սրճարանը երթալով , իբրև յաճախորդ համարձակութեամբ հաց և սուրճ առաւ ստակով , և նախընթաց օրուան դէպքը պատմեց անոր : Դանիէլ տարակոյսնեցու մէջ մնաց , բայց կ'ըսէր միտքէն . «Եթէ եկեղեցիի հոգաբարձուներն իմանան թէ սրճարան ունիմ և ուզեն զիս պաշտօնէս հանել , զանոնք կը համոզեմ՝ սրճարանը թողուլ խոստանալով :» Այսպէս խորհելով փարատեց իր տագնապը :

ԳԼՈՒԽ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ՃԷՍԻԳԱՅԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՂՕԹՔԻՆ ՊՍՏԱՍԵԱՆԸ

Այսպէս թշուառ ձէսիգա ամէն կիրակի իրիկունս եկեղեցի կ'երթար բոլորիկ և առանց քօղի կամ զլխարկի : Իայց , ժողովատեղին մտնելէ առաջ , Դանիէլի սենեակը կ'երթար , և հոն կը հազնէր վերարկուն զոր քարոզիչն աղջիկները տուած էին , և կը գնէր զըլխարկը զոր նոյնպէս անոնցմէ առած էր : Ապա կ'երթար կը նստէր բեմին քով . քարոզը և աղօթքը մտիկ կ'ընէր ուշադրութեամբ , և պաշտօնէն ետքը քարոզիչէն համառօտ խրատ մը և շիլին մը առնելով կը մեկնէր :

Քանի մը շաբաթ ետքը քարոզիչն օր մը եռանդով

և փափաքով մտիկ ընող այս աղքատ աղջիկը չտեսաւ ժողովին մէջ: Դանիէլ ալ, տեսնելով որ աղջիկն յաջորդ օրը սրճարանն չեկաւ հաց և սուրճ առնելու, թէև հոգ ըրաւ, բայց բան մը չըսաւ ուրիշի, ոչ ալ ուզեց ձէսիգայի տունը հարցնել, այլ «Ինծի ի՞նչ փոյթ», ըսելով՝ ջանաց իր խիղճն հանդարտեցնել, և տուն գնաց:

Դիշերն իր ստակն համրելով ուրախութեամբ տեսաւ որ աւելի քան հինգ հարիւր ոսկի ունէր, և հասկըցաւ թէ ստակն օր ըստ օրէ կ'աւելնար: Այն շաբաթն այս կերպով անցաւ: Երբ ձէսիգա յաջորդ կիրակին ալ չերեցաւ, թէ՛ քարոզիչը և թէ՛ Դանիէլ զարմացան:

Պաշտօնէն ետքը քարոզիչը սենեակ երթալով կը հանգչէր: Դանիէլ դուռը զարկաւ, և երբ ներսէն հրաման տրուեցաւ, դուռը բանալով ներս մտաւ: «Տէր իմ», ըսաւ քարոզիչին, «աղքատ աղջիկը չեկաւ, հոգ կ'ընեմ անոր համար. կ'ուզեմ երթալ գտնել զանիկա, բայց տունը չեմ գիտեր: Դուք կարծեմ գիտէք, քանզի անգամ մը գացիք հոն:» Բարոզիչն անոր հասկցուց թաղը և տունը ուր կը բնակէր ձէսիգա, և ըսաւ. «Աղէկ կ'ընես, Դանիէլ, ես ալ կասկածի մէջ եմ: Ուզեցի երթալ, սակայն այսօր գործերս շատ են, ժամանակ չունիմ:» «Ես կ'երթամ», ըսաւ Դանիէլ և եկեղեցի իջնելով՝ կանթեղները մարեց, գործերը կարգի դրաւ, և քարոզչին ըսածին համեմատ գնաց ձէսիգայի թաղը:

Դանիէլ երթալու միջոցին մեծ անձկութեան մէջ էր ձէսիգայի համար, վասն զի վերջին անգամ շատ տժգոյն և նիհար տեսած էր զայն: Զանազ այս խորհուրդը միտքէն հանել, բայց չկրցաւ:

Երբ հասաւ ձէսիգայի թաղը, մուտ փողոցներէ անցնելով մտաւ ախոռը, և սանդուխէն ելլելով կեցաւ սենեակին դրան առջեւ: Ներսը մուտ էր, ձայն չկար,

և ոչ ոք ըսաւ «Մտիր»։ Ուստի սկսաւ ըսել միտքէն, «Մտնե՛մ ներս թէ թողում երթամ»։ Մինչ այսպէս կը վարանէր, լսեց որ մէկը ներսը սա ազօթքը կ'ընէր, «Ով երկնաւոր Հայր, դուն ինձի մէկը զրկէ, Յիսուսի անուան և սիրոյն համար»։

Դանիէլ ձայն տուաւ դուրսէն ըսելով, «Ահա եկայ, ի՞նչ կ'ուզես»։ Եւ վառելով մոմի մը ծայրը զոր իրեն քով ունէր՝ ներս նայեցաւ և տեսաւ որ ձէսիգա գրեթէ մահուան մօտ, դեղնած, փոխանակ վերմակի հին կապերտ մը առած պառկած էր յարդի դէզի մը վրայ։ Երբ ձէսիգա տեսաւ Դանիէլը, ժպտելով ըսաւ, «Ազնիւ Դանիէլ, դո՞ւն ես, Աստուած զրկեց քեզ»։ Դանիէլ նստաւ աղջկան յարդէ անկողնին քով, և անոր նիհար ձեռքերն իր ձեռաց մէջ առնելով ըսաւ, «Այո, Աստուած զրկեց զիս»։

— Աստուած ի՞նչ ըսաւ քեզի, Դանիէլ, հարցուց ձէսիգա։ «Աստուած» պատասխանեց Դանիէլ, «ըսաւ ինձի. 'Ով մեղաւոր, ես զրկեցի քեզի ողորմելի, աղքատ, անօգնական և անտէր աղջիկ մը որ անոր բարիք ընես։ Բայց դուն աւելի սիրեցիր քու ստակներդ քան թէ այն տառապեալ աղջիկը և չուզեցիր օգնել անոր։ Եթէ այս գիշեր հոգիդ քեզմէ պահանջեմ, այն ստակները որ ժողովեցիր՝ որո՞ւ պիտի ըլլան»։ Այս լսելով պապանձեցայ, քանզի տեսայ թէ Աստուած եկած էր ինձմէ հաշիւ պահանջել»։

— Դուն աղէկ մարդ չե՞ս։

— Ոչ, ես մեղաւոր եմ. միշտ կ'երթամ Աստուծոյ տունը, բայց ստակի համար. և եթէ համեստ և աշխատասէր եմ. իմ շահուս համար է։ Հիմա Աստուած, նայելով իմ սրտիս. կը կոչէ զիս Անմիտ, Յիմար։ Դուն, ձէսիգա, երկինքի համար լաւ պատրաստութիւն ունիս, իսկ ես ամենեւին չունիմ։

— Եթէ այդպէս է, ուրեմն ինչո՞ւ Աստուծոյ չես

աղաչե՛ր որ Յիսուսի սիրոյն համար բարի մարդ ընէ քեզ :

— Վասն զի չեմ կրնար. շատ անգամ կիրակի օրերը, երբ քարոզիչն աղօթք կ'ընէ, ծունր կը դնեմ, որպէս թէ կ'աղօթեմ. բայց խորհուրդս միշտ աղօթքի եկող հարուստներուն երջանկութեան վրայ է: Ստակն այնչափ սիրած եմ որ թերեւս ուղէի աւելի քու մահդ տեսնել քան թէ քիչ մը ստակ ծախք ընել: Ո՛հ, ի՛նչ թշուառ մեղաւոր եմ ես:

— Ձե՞ս գիտեր սա խօսքը որ քարոզիչը կարդաց Սուրբ Գիրքէն. «Աստուած այնպէս սիրեց աշխարհը, մինչև իր միածին Որդին տուաւ, որպէս զի ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի, հապա յաւիտենական կեանք ունենամ:»

— Ի՞նչպէս չեմ գիտեր. շատ անգամ լսած եմ, և լսելով լսելով սիրտս կարծրացած է: Երբ այդ խօսքն առաջին անգամ լսեցի, շատ սիրեցի, բայց հիմա բընաւ ազդեցութիւն չընե՛ր ինձի:

Ճէսիգա երբ լսեց զայս, իր ձեռքերը բերաւ կուրծքին վրայ, աչքերը գոցեց, և տենդին սաստկութենէն տոչորուած շրթունքով սա աղօթքն ըրաւ. «Ով Տէր, շնորհք ըրէ, Դանիէլի սիրտը կակուղցուր Յիսուսի սիրոյն համար: Ամէն:»

Երբ զայս ըսաւ, բաւական ժամանակ երկուքն ալ լուռ կեցան: Յետոյ Դանիէլ հանեց վերարկուն, և երբ անով կը ծածկէր հիւանդ աղջիկը, յիշեց Սուրբ Գիրքին սա խօսքը. «Որովհետև այս իմ եղբայրներուս ամէնէն պզտիկներէն մէկուն ըրիք, ինձի ըրիք:» Այսպէս հիւանդ աղջկան խնամ տանելու առիթով, կակուղցաւ Դանիէլի սիրտը, և «Աստուած, ոչսրմէ ինձի մեղաւորիս,» ըսելով սիրով դարձաւ իր Փրկչին Յիսուսի:

ԳԼՈՒԽ ՏԱՄՆԵՐՈՐԴ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՇՈՒՔԸ

Դանիէլ այն գիշերն հիւանդին քով մնաց, և առաւօտուն սրճարան չերթալով, երբ գրացիներէն ստուգեց թէ ձէսիգայի մայրը փախած էր, կառք մը բռնեց և իր սենեակը տարաւ հիւանդը: Հոն բժիշկ մը կանչելով պատուիրեց անոր ամէն միջոց գործածել աղքատ աղջիկն առողջացնելու համար, յետոյ հետեւեալ նամակը գրեց քարոզչին.

Տէր իմ,

Եթէ ժամանակ ունիք բնակարանս գալու, հոս կը գտնէք ձէսիգան: Մահացու տենդէ մը բռնուած գտնելով զայն՝ տունս բերի: Հիմա հիւանդովն զբաղած եմ, և չեմ կրնար ձեզի գալ: Ողջ լերուք.

Դանիէլ Սանսրիմկ:

Քարոզչին, այս նամակն առնելով, թողուց ամէն գործ և Դանիէլի տունը գնաց, երբ դռնէն ներս մտաւ, նախ տեսաւ ձէսիգայի նիհար և տենդին սաստկութենէն զեղնած երեսը: Իսկ Դանիէլ աղջկան քով նստած էր և իր հաշիւները կը քննէր: Ձէսիգա, երբ իմացաւ քարոզչին գալը, կարմրելով, «Բարի եկէք, տէր իմ», ըսաւ, «Հայր Աստուած տուաւ ինչ որ խնդրեցի, միայն Դանիէլի սուրճին և շօթերուն փոխարէնը չտուաւ:» Դանիէլ իսկոյն պատասխանեց: «Ոչ, փոխարէնը հազար անգաւ տուաւ, քանի մը գաւաթ սուրճի փոխարէն հողիս պարգևեց ինձի: Շատ տարիներէ ի վեր պաշտօնի և աղօթքի կը յաճախէի և ամէն մարդ զիս հաւատադեալ կը կարծէր, բայց ես

կորսուած էի հոգւով:») Քարոզիչը զայս լսելով ըսաւ. «Ես ալ քեզ հաւատացեալ կը կարծէի:») Դանիէլ պատասխանեց: «Այո, այնպէս է նաև ուրիշ խօսք մը պիտի ըսեմ. Տասը տարի է որ սրճարան ունիմ, և որովհետև մեր ժողովուրդն հարուստ և պատուաւոր է, չուզեցի յայտնել այս գործը, որ չըլլայ թէ եկեղեցւոյ սպասաւորութենէն հանուիմ: Ես կուտայի նաև ձէսիգայի սուրճ և հաց:»

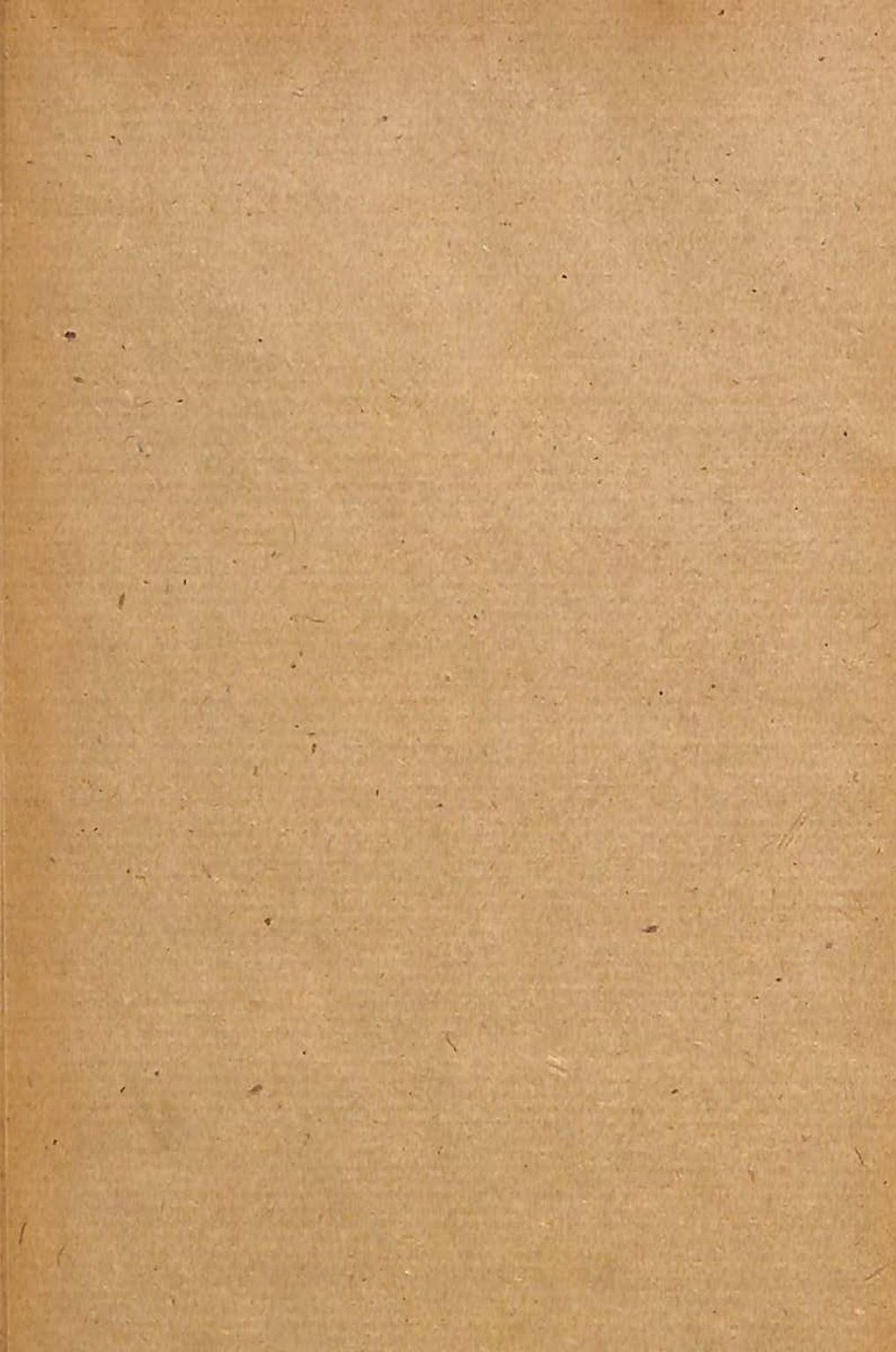
«Դանիէլ, ամէնալու բան մը չէ այս,» ըսաւ քարոզիչը:

— «Այո, տէր իմ, գիտեմ. բայց երբ այս աղջիկը սուրճ խմելու համար սրճարանս կու գար, շատ անգամ սա հարցումները կ'ընէր. 'Դանիէլ, կը սիրե՞ս Յիսուսը. ուրա՞խ ես որ Աստուած քու հայրդ է: Դանիէլ, որչափ յառաջ կ'երթանք, այնչափ կը մօտենանք արքայութեան, այնպէս չէ՞. բոլոր ստակը կու տա՞ս Աստուծոյ:՝ Այս վերջին հարցումը զիս շատ անհանգիստ կ'ընէր: Ահա, մինչ հոս նստած էի հիւանդիւն քով, դարձեալ ստակս կը համրէի. ունիմ իբր հինգ հարիւր ոսկի:»

«Աղօթք ըրի Աստուծոյ, ըսելով. 'Այս աղջիկը մի առներ, բոլոր այս ստակը քեզի կը նուիրեմ:՝» ձէսիգաւ. Դանիէլի այս խօսքը լսելով, քիչ մը ոգի առաւ, և տկար ձայնով աղօթեց սապեաւ. «Ով Հայր որ երկինքն ես, խնդրեցի քեզմէ որ զիս երկնային օթեւանդ ընդունիս, բայց եթէ աշխարհի վրայ մնալով կրնամ Դանիէլի օգուտ մը ընել, շնորհէ ինձի ժամանակ մը ևս մնալ հոս, Յիսուսի անուան համար: Ամէն:» Աղօթքէն ետքը երկուքն ալ կարող չեղան խօսիլ, և ատեն մը լուռ կեցան իրենց աչքերը գոց: Յետոյ քարոզիչն աչքը վերցնելով՝ ձէսիգայի երեսը նայեցաւ, և տեսաւ որ նեղութեան և տազնանապի նշաններն անցած էին և դէմքին վրայ հանդար-

տութիւն կար: Գիտնալով թէ մահուան մօտ այսպէս
կ'ըլլայ երբեմն, քարոզիչը կարծեց թէ մահուան քուն
էր այն: Բայց բռնելով հիւանդին ձեռքերը՝ տեսաւ
թէ տաք էին և բազկերակը հանդարտ կը զարնէր:
Ուստի Դանիէլի դարձաւ և ըսաւ. «Աղջիկը մեռած
չէ, հապա կը քնանայ:» Եւ արդարև ձէսիգա այն ժա-
մանակէն սկսաւ արագ արագ առողջութիւն գտնել:
Եւ Դանիէլ ամենայն շնորհակալութեամբ զայն իրեն
որդեգիր ըրաւ: Երբ ձէսիգա առողջացաւ, սկսաւ իր
ծերունի հօրն օգնել այլեւայլ գործերու մէջ: Բայց
անոր ամէնէն սիրելի գործն եղաւ աւելի եկեղեցին,
մաքրել բեմին փոշիները և երեկոյեան կանթեղները
վառել: Կիրակնօրեայ պաշտամունքին կը գտնուէր
միշտ, և երբ պաշտօնեան կենաց խօսքը կը քարոզէր,
սա մեծ ուրախութիւնն ունէր որ, եթէ ոչ ուրիշներ,
գէթ ինք (ձէսիգա) ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէր:
Քարոզիչը կը զգար թէ խօսքը զոր կը քարոզէր՝ «կեն-
դանութեան հոտ էր գէպի կեանք,» և շատ անգամ
կը յիշէր ձէսիգայի առաջին գալուստը և առաջին ա-
ղօթքը:

İBB Eyüp Sultan Halk ve Çocuk Kütüphanesi

ERM0548

255.07.02.01.06.00/

